

ХУЛОСАИ

комиссияи ташхиси шӯрои диссертсионии 6D.KOA-046 дар назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав оид ба диссертсияи номзодии Мақсадов Ҳабибулло Исматович дар мавзӯи «Таърихи инкишофи илми ситорашиносӣ дар Осиёи Миёна ва Эрон дар асри XIII» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10 – таърихи илм ва техника (таърихи астрономия)

Мавзӯи диссертсионии Мақсадов Ҳабибулло Исматович аҳамияти муҳими илмӣ-таърихӣ дошта, бо он асоснок мегардад, ки омӯзиши таърихи астрономия ҳамчун ҷузъи таърихи тамаддун аҳамияти муҳим дорад, ки то ҳанӯз дар саросари Осиёи Миёна ба таври бояд мавриди баррасӣ қарор нагирифтааст. Агарчанде бо шарофати осори таърихшиносону шарқшиносон ва файласуфону адабиётшиносон таърихи фалсафа, адабиёт ва дигар илмҳои гуманитарӣ дар таърихи фарҳангии тоҷикон то андозае омӯхта шуда бошад ҳам, аммо ин ҳолатро нисбат ба илмҳои риёзию табиӣ ва техникӣ гуфтан мумкин нест. Аз ин лиҳоз, таърихи илму техника, аз ҷумла, таърихи астрономияи халқи тоҷик то ҳанӯз ба таври бояду шояд омӯхта нашудааст, ки мубрамияти таҳқиқоти мазкурро муайян мекунад.

Ҳадафи асосии таҳқиқот муайян кардани саҳми ниёғони тоҷикон дар инкишофи донишҳои ситорашиносӣ дар таърихи илми ватанӣ ва хориҷӣ ба шумор меравад. Инчунин омӯзиши таърихи астрономия дар контексти таърихи илм ва таърихи тамаддун яке аз ҳадафҳои асосии муҳаққиқ маҳсуб мегардад.

Унвонҷӯй дар раванди таҳқиқот ба чунин навғониҳои илмӣ ноил гардидааст. Дар диссертсия нахустин маротиба дар даврони соҳибистиқлолии кишвар осори астрономии (ситорашиносӣ), ва илмии асри XIII бахусус осори Ҳоҷа Насириддини Тӯсӣ ва мактаби илмии барпокардаи ӯ аз дидгоҳи илмӣ баррасӣ шудааст.

Нуктаҳои зерин мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд, ки аз навгониин рисола гувоҳӣ медиҳанд:

- ҷанбаҳои таърихӣ-ситорашиносӣ, инкишофи маълумоти ситорашиносӣ дар осори донишмандони асримиёнагии форсу тоҷик бо низоми муайяни илмӣ таҳқиқ ва омӯхта шудааст;

- нақши осори ситорашиносии донишмандони асрҳои XII-XIII форсу тоҷик дар таърихи омӯзиши улуми ситорашиносӣ нишон дода шудааст;

- дар таснифоти илмҳои асримиёнагии олами ислом, мавқеъ ва мундариҷаи илми ситорашиносӣ дар шакли ҷадвалӣ муайян карда шудааст;

- инкишофи мактабҳои илмӣ дар Хуросону Мовароуннаҳр дар марҳилаҳои муайяни инкишофи илму фарҳанг махсусан илми ситорашиносӣ таҳқиқ гардидааст.

Диссертатсия бо талаботи банди 44 - и Низомномаи намунавӣ оид ба шӯрои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти № 505 тасдиқ шудааст мувофиқ мебошад.

Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои навини илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 07.00.10 – таърихи илм ва техника, ки аз рӯи он ба шӯрои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 4-уми декабри соли 2018, таҳти №138 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаи илмӣ дода мешаванд, мувофиқат мекунад.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 22 интишороти илмӣ, аз ҷумла 3 китобҳои илмӣ ва илмӣ-оммавӣ (бо ҳаммуаллифӣ), 9 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расонида шудаанд ва 10 мақолаву фишудаи мақолаҳо дар нашрияҳои дигар инъикос ёфтаанд. Ҳамаи онҳо бо мазмун ва мавзӯи рисолаи илмӣ бевосита алоқаманд мебошанд. Дар интишороти натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикоси худро ёфтаанд.

Саҳми шахсии унвонҷӯй дар омӯзиши таърихи астрономия дар мисоли осори Хоҷа Насириддини Тусӣ зоҳир гардидааст.

Натиҷаҳои ҳосилгардида, ки дар хулосаҳои ҷамъбастии диссертатсия ифода ёфтаанд, ҳадаф, объект ва мавзӯи таҳқиқотро пурра тасдиқ менамоянд ва ҳаллу фасли масъалаҳои марбутаро собит месозанд.

Автореферат дар мутобиқат бо мантиқи таҳқиқ таҳия гардида, муҳтавои асосии таҳқиқотро инъикос менамояд. Натиҷаҳои илмӣ, ки унвонҷӯй ба даст овардааст, ба ихтисоси 07.00.10 – таърихи илм ва техника мувофиқанд.

Сарчашмаҳо ва маводи истифодашуда дар таҳқиқоти диссертатсионии Мақсадов Ҳабибулло Исматович тибқи талаботи барасмиятдарории Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ мавриди истифода қарор гирифта, аппарати илмӣ он дуруст риоя гардидааст.

Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳоднамудаи Мақсадов Ҳ. И. маълумоти ғайрисаҳеҳ мавҷуд намебошанд.

Комиссияи ташхисӣ тибқи банди 55-и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ гардидааст, ба ҳисоб гирифта, пешниҳод менамояд:

Диссертатсияи Мақсадов Ҳабибулло Исматович дар мавзӯи «Таърихи инкишофи илми ситорашиносӣ дар Осиёи Миёна ва Эрон дар

асри XIII» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10 – таърихи илм ва техника (таърихи астрономия), ба шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-046 дар назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав амалкунанда барои ҳимоя пешниҳод карда шавад.

Муқарриси расмӣ аз рӯйи диссертатсия шахсони зерин таъйин карда шаванд:

- **Бобоев Хаёл Юлдошевич**, доктори илмҳои таърих, профессор, муовини ректори Донишгоҳи давлатии технологияи Тоҷикистон оид ба равобити хориҷӣ;

- **Исмоилов Ёдгор Ҳофизович**, номзади илмҳои таърих, саромӯзгори кафедраи методикаи таълими таърихи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ.

Ба ҳайси муассисаи пешбари диссертатсия **Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров** таъйин карда шавад.

Барои наشري эълон оид ба ҳимоя ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:

доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Сагторов А.Э.

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои таърих

Абдуназаров Х.

номзади илмҳои химия

Болтаев М.А.

